

Державний вищий
навчальний заклад
«Ужгородський
національний
університет»
Філологічний
факультет

Слов'янський
інститут
Академії наук
Чеської Республіки
Відділ славістичної
лінгвістики
та лексикографії

Пряшівський
університет
Філософський
факультет
Кафедра
україністики

Щецинський
університет
Інститут
слов'янської
філології

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ ТА АСПІРАНТІВ

СТУДІЇ З ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ

Випуск 5

*Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції студентів
та аспірантів «Актуальні проблеми філології та журналістики»
(Ужгород, 26–27 квітня 2018 року)*

Ужгород
Видавництво УжНУ «Говерла»
2018

Денис Смірнов (<i>Старобільськ, Україна</i>) ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОГО МОДЕЛЮВАННЯ КОНЦЕПТУ-ОБРАЗУ БАТЬКІВЩИНА У ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА _____	235
Дар'я Стець (<i>Кропивницький, Україна</i>) ТЕСТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ У БАЗОВІЙ СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ _____	238
Аліна Стецюра (<i>Вінниця, Україна</i>) ТРАНСЛЯЦІЯ КУЛЬТУРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ДІАЛЕКТНИХ ТЕКСТАХ ПРО ПОМИНАЛЬНИЙ ОБРЯД _____	242
Ірина Терещенко (<i>Санкт-Петербург, Російська Федерація</i>) ФРАЗЕОЛОГІЗМИ С КОЛОРАТИВОМ БЕЛЫЙ В УКРАїнСКОМ И НЕМЕЦКОМ ЯЗЫКАХ _____	246
Світлана Тодер (<i>Ужгород, Україна</i>) СУБСТАНТИВНІ ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ В ПОВІСТІ ЮЛІЯ КУЛА «ОЛЕНІ ТРУБЛЯТЬ ЗОРЮ» _____	250
Марія Фаст (<i>Казань, Російська Федерація</i>) МЕХАНІЗМИ ФОРМИРОВАНИЯ ЛЕКСИЧЕСКОГО СОСТАВА СЛЕНГА РУССКОЙ И ФРАНЦУЗСКОЙ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ В СРАВНИТЕЛЬНО-СОПОСТАВИТЕЛЬНОМ АСПЕКТЕ _____	254
Вікторія Фехтел (<i>Ужгород, Україна</i>) ПОБУТОВА ЛЕКСИКА СЕЛА НЕЛІПИНА СВАЛЯВСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОСБЛАСТІ _____	257
Світлана Флорінська (<i>Кропивницький, Україна</i>) ЗООНІМИ СЕРЕДНЬОГО ДНІПРО-БУЗЬКОГО МЕЖИРІЧЧЯ, МОТИВОВАНІ НАЗВАМИ НА ПОЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ТА СИЛИ ТВАРИН / ПТАХІВ _____	260
Вікторія Флоря (<i>Черкаси, Україна</i>) СОЦІОЛЕКТНА ІНФОРМАЦІЯ ПОВІСТІ М. КОЦЮБІНСЬКОГО «ТІНІ ЗАБУТИХ ПРЕДКІВ» У ЇЇ РОСІЙСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ _____	262
Наталія Ціфрак (<i>Ужгород, Україна</i>) ФРАЗЕОЛОГІЗМИ УКРАїнСЬКОЇ МОВИ З КОМПОНЕНТОМ ВУХО/ВУХА _____	265
Марія Цонинець (<i>Ужгород, Україна</i>) ОКАЗІОНАЛІЗМИ ЯК ЗАСІБ ВИРАЗНОСТІ В РОМАНІ ОДРІ НІФФЕНЕГГЕРА «ДРУЖИНА МАНДРІВНИКА В ЧАСІ» _____	268
Валерія Чернак (<i>Пряшів, Словаччина</i>) ОСОБЛИВОСТІ ГОВІРКИ СЕЛА ШМИГОВЕЦЬ НА СХОДІ СЛОВАЧЧИНИ _____	271
Анжеліка Чернікіна (<i>Ужгород, Україна</i>) ПРОСТОРІЧНА ЛЕКСИКА В РОМАНІ «ТАНЕЦЬ БІЛОЇ ТОПОЛІ» НАДІЇ ГУМЕНЮК _____	275
Тетяна Чечур (<i>Ужгород, Україна</i>) ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВЕБ-СТОРИНОК У ПРОЦЕСІ ЛОКАЛІЗАЦІЇ _____	278
Чжуан Хуйг Чжин (<i>Тайбей, Тайвань</i>) СЕРБОХОРВАТСКИЙ ЯЗЫКОВОЙ КОНТИНУУМ: ИСТОРИЧЕСКИЕ И ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЯЗЫКОВ СЕРБИИ, ХОРВАТИИ, БОСНИИ И ЧЕРНОГОРИИ _____	281

5. Словник української мови: в 11 т. (СУМ) / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970 – 1980.
6. Фразеологічний словник української мови (СФУМ) / Уклад.: В. М. Білоноженко та ін. – К.: Наук. думка, 1993. – 980 с.

Ціфрак Наталія Василівна, студентка III курсу філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Науковий керівник – *Н. Ф. Венжинович*, кандидат філологічних наук, доцент.

Марія Цонинець
Ужгород, Україна

ОКАЗІОНАЛІЗМИ ЯК ЗАСІБ ВИРАЗНОСТІ В РОМАНІ ОДРІ НІФФЕНЕГГЕРА "ДРУЖИНА МАНДРІВНИКА В ЧАСІ"

Оскільки сучасна мовознавча наука різнобічно вивчає нові номінативні одиниці лексичного рівня, є всі підстави звернути особливу увагу на проблеми вивчення сучасних okazіоналізмів.

Аналіз наукової літератури, присвячений дослідженню okazіоналізмів, ґрунтується на працях таких учених: С.С. Беркнер, Р.А. Будагов, В.В. Бузаров, В.В. Виноградов, О.С. Кубрякова, З.А. Харитончик, С.І.Ожегов.

Метою проведеного нами дослідження є розгляд різних засобів вираження okazіоналізмів у романі Одрі Ніффенеггера "Дружина мандрівника в часі".

Оказіоналізми – індивідуальні новоутворення, які використовують тільки одна або декілька осіб та не включаються до словника, тому що вони спотворюють його, створюють неправильне уявлення про словниковий склад мови.

У романі О. Ніффенеггера є лише декілька специфічних okazіоналізмів. Вони створені автором для того, щоб описати сукупність дій і явищ, і не зустрічаються в реальній дійсності та використовуються автором для більшої експресії, кращої передачі своїх почуттів, ставлення героя до тих чи інших подій та для економії мовних засобів.

Оказіоналізми в цьому творі створені переважно з метою художньо-стилістичної номінації об'єкта та опису його функціонування в межах певного контексту. Що незвичніший, несподіваніший okazіоналізм, то більше він відчуває потребу у відповідному оточенні.

Експресивність okazіоналізмів досягається тим, що вони, як правило, виражають граничну, первісну конкретність якого-небудь поняття або явища екстралінгвальної дійсності. Оказіоналізми повинні, за думкою авторів, слугувати найвиразнішою характеристикою нової реальності та її творців [7, с. 73].

Одним із продуктивних способів виразності okazіоналізмів, як уважає М.М. Четіна, є інтенція. Вона виділяє декілька способів вираження інтенції, спрямованої на [3, с. 16]:

- 1) вираження емоційної оцінки;
- 2) емоційної розрядки;
- 3) оцінного судження-думки;
- 4) створення нового мовного коду або мови малої соціальної групи;
- 5) економію мовних засобів;
- 6) створення власного іміджу.

Розглянемо докладніше кожну з них.

1. Іntenція вираження емоційної оцінки проявляється в намірі продуцента дати негативну або позитивну емоційну оцінку об'єктів навколишньої дійсності.

Наприклад: "*Forgive me for asking, dear **Library Boy**, but why on earth are you dressed like that?*" [8, с. 101] – "*Пробач, що запитую, шановний **Бібліотекарю**, але чому ж ти так одягнений?*" [6, с. 115]

Оказіоналізм *Library Boy* має швидше негативне значення, ніж позитивне. У романі "Дружина мандрівника в часі" *Бібліотекарем* Гомес називає свого друга Генрі, який працює в бібліотеці, проте зовні зовсім не схожий на нього. У романі Гомес використовує цю назву як насмішку над професією Генрі.

2. Іntenція емоційної розрядки полягає у використанні okazіональної лексики як вербального способу зняття емоційної напруги автора. У цьому випадку okazіоналізм виступає засобом, за допомогою якого людина здатна дати вихід накопиченим (часто негативним) емоціям [2, с. 31].

Оказіоналізм *axe-murdering* у наступному уривку виникає, коли героїня роману "Дружина мандрівника у часі" Інгрід скоює самогубство й ділиться Генрі своїми думками щодо її можливого майбутнього, яке для Генрі вже відоме. Вона розгнівана й уявляє найгірший розвиток подій.

"*I'm in prison for **axe-murdering** Celia and feeding her to Malcolm*" [8, с. 351]. – "*Я у в'язниці, бо зарубала сокирою Селію і згодувала її Малкольму*" [6, с. 359].

Слово *axe-murdering* утворено за допомогою основ іменника *axe* (сокира) і дієприкметника *murdering* (скоєння вбивства). У результаті, отриманий okazіоналізм можна перекласти як "*зарубати сокирою*". Він виникає під впливом емоцій роздратування й почуття ненависті до Генрі, якого Інгрід кохала.

3. Іntenція вираження оцінного судження-думки полягає у передачі раціональної, осмисленої оцінки (рекомендації, похвали, застереження осуду) іншої особи [4, с. 3].

*I marvel at Clare's efficiency, moving around the kitchen as though she's **Betty Crocker**, as though she's been doing this for years*" [8, с. 356]. – "*Дивуюся майстерності Клер, яка рухається кухнею, ніби вона – **Бетті Крокер** і робила це багато років*" [6, с. 370].

Тут Генрі подумки хвалить Клер, порівнюючи її з Бетті Крокер, турботливою та досвідченою домогосподаркою та водночас дивується та-

ким змінам у своїй дружині, яка нещодавно не вміла приготувати навіть найпростішого сніданку.

4. Іntenція створення нового мовного коду або мовлення малої соціальної групи. Ця інтенція виражається в намірі мовця створити слово, яке згодом буде використовуватися у мовленні людей у межах будь-якої соціальної групи, що складається як мінімум з двох чоловік. У такому випадку комуніканти використовують нове слово, перш за все, як показник специфіки свого мовлення, що протиставляється особливостям інших соціальних груп [1, с. 23].

Наприклад: okazіоналізм *the King of the Main Desk* використовується у мовленні героя роману "Дружина мандрівника в часі" Генрі та його колеги.

"He's the King of the Main Desk, and I'm always glad to arrive at work and bask in his magnificent good cheer" [8, с. 326]. – "Він – **головний секретар приймальні** і завжди радий приїжджати на роботу і тішитися його дуже добрим настроєм" [6, с. 331].

5. Іntenція економії мовних засобів. Одна з провідних інтенцій, які застосовуються автором під час утворення okazіональних слів, виражається у свідомому виборі гнучкої, короткої, проте місткої форми okazіоналізму для позначення ситуації загалом.

"We have kissed and hugged our way out of the club, have driven off in our shaving-cream-and-tin-cancovered car" [8, с. 198]. – "Дорогою з клубу ми перецілувалися та наобіймалися з усіма, сіли та поїхали машиною, **вимащеною кремом для гоління, за якою волочиться хвіст із консервних банок**" [6, с. 206].

Однак, на думку О.С. Кубрякової, на відміну від речень, в okazіоналізмах "предикативні зв'язки приховані, і найчастіше лише маються на увазі, домислюються" [5, с. 202].

6. Іntenція створення свого іміджу проявляється в прагненні продуцента продемонструвати свої мовленнєві здібності, своє мовне чуття і смак. У такому випадку ми маємо справу зі своєрідною автопрезентацією, в якій проявляється й інтенція впливу на адресата [5, с. 202].

"Step One: unlock seventeen locks on apartment door, fling myself into the living room-which-is-also-my-bedroom and begin stripping off clothing" [8, с. 10]. – "Крок перший: відімкнути сімнадцять замків на входних дверях, кинутися у **вітальню-і-одночасно-спальню** й скинути з себе одяг" [6, с. 17].

У наведеному уривку письменник створює складне слово *room-which-is-also-my-bedroom*, для того, щоб продемонструвати читачам "багатофункціональність" кімнати Генрі та показати його мовне чуття. У цьому прикладі внаслідок об'єднання абсолютно різних слів, що мають різне значення, досягається комічний ефект [2, с. 37].

Із усього сказаного вище можна зробити висновок про те, що виразність okazіоналізмів проявляється в тому, що вони допомагають підкреслити індивідуальний стиль автора, спрямований на економію мовних засобів, вираження емоційного забарвлення й розрядки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беркнер С.С. Проблемы развития разговорного английского языка в XVI-XX века / С.С. Беркнер. – Воронеж: Изд-во Воронежского университета, 1978. – 230 с.
2. Будагов Р.А. Литературные языки и языковые стили / Р.А. Будагов. – М.: Высшая школа, 1967. – 376 с.
3. Бузаров В.В. Окказиональные образования в функции сказуемого в ответных репликах английского диалога / В.В. Бузаров // Иностранные языки в школе. – М., 1983. – № 6 – С. 16–18.
4. Виноградов В.В. Основные типы лексических значений слова / В.В. Виноградов // Вопросы языкознания. 1953. – № 5 – С. 3–29.
5. Кубрякова Е.С., Харитончик З.А. О словообразовательном значении и описании смысловой структуры производных суффиксального типа / Е.С. Кубрякова, З.А. Харитончик // Принципы и методы семантических исследований. – М.: Наука, 1976. – С. 202–233.
6. Одрі Ніффенеггер Дружина мандрівника в часі : роман; пер. з англ. Н. Хаєцької. – Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. – 592 с.
7. Ожегов С.И. Лексикология. Лексикография. Культура речи / С.И. Ожегов. – М. : Высшая школа, 1974. – 352 с.
8. Niffenegger A. The Time Traveler's Wife : A Novel / Audrey Niffenegger. – Orlando : Harvest Book, 2003. – 546 p.

Цонинець Марія Михайлівна, магістрант спеціальності «Прикладна лінгвістика» факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Науковий керівник – *М. М. Полюжин*, доктор філологічних наук, професор.

Валерія Чернак
Пряшів, Словаччина

ОСОБЛИВОСТІ ГОВІРКИ СЕЛА ШМИГОВЕЦЬ НА СХОДІ СЛОВАЧЧИНИ

Село Шмиговець знаходиться у Снинському районі на Сході Словаччини, неподалік села Убля, яке межує з державним кордоном України.

Словниковий склад говірки цього села досить різноманітний, оскільки воно розташоване у безпосередній близькості до українського кордону; населення тут змішане, велика кількість сімей розмовляє місцевим діалектом та словацькою водночас. Шмиговчани мають можливість часто відвідувати Україну, тому їхній словниковий запас значно збагачений лексемами, притаманними для говорів західної частини північнозакарпатського регіону.